

Χριστουγεννιάτικα φυτά – όμορφα και χρήσιμα

Автор(и): Ραστίτελνα ζαχτίτα
Дата: 28.12.2022 Брой: 12/2022

Μία από τις παραδόσεις των Χριστουγέννων ορίζει ότι κάθε σπίτι πρέπει να είναι όμορφα διακοσμημένο κατά τη διάρκεια των γιορτινών. Σημαντικό μέρος της χριστουγεννιάτικης ατμόσφαιρας είναι τα φυτά που συμβολίζουν τις γιορτές. Εκτός από το γνωστό χριστουγεννιάτικο δέντρο, υπάρχουν και αρκετά άλλα φυτά που δεν αποτελούν μόνο μέρος του χριστουγεννιάτικου αισθήματος, αλλά είναι επίσης πολύ περιζήτητα στη φαρμακολογία και στην λαϊκή ιατρική.

Η ποινσέτια (*Euphorbia pulcherrima*), ή ποινσέτια όπως είναι το εμπορικό όνομα του φυτού, ανθίζει τα Χριστούγεννα και τα βράκτια της σχηματίζουν το σχήμα ενός αστεριού. Στην άγρια κατάσταση της, η ποινσέτια είναι ένα αειθαλές θάμνο που φτάνει σε ύψος έως και 3–4 μ., σε αντίθεση με τα διακοσμητικά υβρίδια για εσωτερικούς χώρους, που φτάνουν σε ύψος μόνο 30–40 εκ. Οι πιο συνηθισμένες ποικιλίες που καλλιεργούνται στο σπίτι είναι οι Freedom, Cortez, Star και Lilo και οι αντίστοιχες πολύχρωμες μορφές τους. Τα τελευταία χρόνια, έχει γίνει δημοφιλής και η ποικιλία Millennium – με μεγάλα κόκκινα άνθη, που αναπτύχθηκε από τη γερμανική εταιρεία Fischer.

Τα φύλλα της είναι ελλειπτικά με καθαρά καθορισμένες φλέβες και μακριά μίσχια. Στις άκρες των βλαστών, τα φύλλα αλλάζουν και σχηματίζουν μια ροζέτα που γίνεται κόκκινη και μοιάζει με «αστέρι». Το πραγματικό άνθος αποτελείται από πολλά μικρά ανθάκια που βρίσκονται στο κέντρο της χρωματιστής ροζέτας.

Το φυτό προέρχεται από τις τροπικές περιοχές του Μεξικού και της Γουατεμάλας, αλλά το άνθος με τα μωβ φύλλα έχει γίνει ένα παραδοσιακό χριστουγεννιάτικο σύμβολο στην Αμερική, τη Δυτική Ευρώπη και, εδώ και αρκετά χρόνια, και στη Βουλγαρία.

Η ευρωπαϊκή γκι είναι ένα όμορφο φυτό που συνδέεται με τους θρύλους γύρω από τα Χριστούγεννα, ένας από τους οποίους είναι το φιλί κάτω από την κρεμασμένη γκι. Η παράδοση προέρχεται από τη σκανδιναβική μυθολογία, όπου η γκι είναι σύμβολο ομορφιάς, υγείας και γονιμότητας. Στην πραγματικότητα, το *Viscum album* είναι ένα είδος φυτού από την οικογένεια *Santalaceae*, και περιλαμβάνεται στον κατάλογο των φαρμακευτικών φυτών. Είναι ένας από τους ιδιαίτερους τύπους παρασιτικών φυτών γιατί έχει πράσινα φύλλα που μπορούν να πραγματοποιήσουν φωτοσύνθεση, αλλά χρειάζεται ένα φυτό ξενιστή από το οποίο να απορροφά νερό και ανόργανα άλατα. Ονομάζεται ημιπαράσιτο.

Η ευρωπαϊκή γκι είναι ένα από τα λίγα είδη παρασιτικών φυτών στην Ευρώπη που παρασιτεί απευθείας στους βλαστούς των φυτών ξενιστών.

Στη σύγχρονη ιατρική, χρησιμοποιούνται τα φύλλα μαζί με τα κλαδάκια, ή μόνο τα φύλλα· συλλέγονται τον Μάρτιο και τον Απρίλιο.

Στη λαϊκή ιατρική, η ευρωπαϊκή γκι θεωρείται βότανο που βοηθά στην εμπλουτισμό του οργανισμού με ασβέστιο, το οποίο είναι σημαντικό για το σκελετικό σύστημα. Ρυθμίζει την αρτηριακή πίεση (τόσο σε υπερτασικούς όσο και σε υποτασικούς ασθενείς) και βελτιώνει την υγεία της καρδιάς, βοηθά στη διαταραχή ορμονικής ισορροπίας στις γυναίκες στην περίοδο λίγο πριν και μετά την έναρξη της εμμηνόπαυσης, εξαλείφει τις διαταραχές του μεταβολισμού, χρησιμοποιείται για τη θεραπεία της αθηροσκλήρωσης και της επιληψίας. Η ευρωπαϊκή γκι θεραπεύει επίσης την ανώμαλη εμμηνόρροια, νεφρικές παθήσεις, γυναικεία στειρότητα, βρογχικό άσθμα, νευρικές διαταραχές, κρίσεις πανικού και άγχος, βρογχικό άσθμα, ζάλη, διαταραχή ισορροπίας, αϋπνία και πονοκέφαλο.

Ο χριστουγεννιάτικος κάκτος είναι ένα αγαπημένο φυτό εσωτερικού χώρου με έντονα άνθη, το οποίο πήρε το όνομά του λόγω της περιόδου ανθοφορίας του: από τις αρχές Νοεμβρίου έως τα τέλη Ιανουαρίου. Ονομάζεται επίσης χριστουγεννιάτικος κάκτος γιατί το φυτό ανήκει στην οικογένεια Cactaceae. Η βοτανική του ονομασία *Schlumbergera* προέρχεται από τον διάσημο Γάλλο εκτροφέα κάκτων Frédéric Schlumberger.

Στο φυσικό του περιβάλλον, είναι ένας μικρός θάμνος του οποίου οι βλαστοί διαιρούνται επανειλημμένα σε σχήμα βεντάλια. Στο μπροστινό άκρο των τελικών τμημάτων, σχηματίζονται μπουμπούκια και άνθη. Αναπτύσσεται σε έξι ποικιλίες που απαντώνται στα βουνά της Ανατολικής Βραζιλίας.

Προέρχεται από τα υγρά δάση της Βραζιλίας, όπου ανθίζει ως επιφυτικό στους κορμούς και τις ρίζες δέντρων στο απόγειο του τροπικού καλοκαιριού, το οποίο συμπίπτει με την πιο κρύα περίοδο του χειμώνα στη Βουλγαρία.

Οι *Schlumbergeras* έχουν εναέριες ρίζες που απορροφούν νερό από την υγρασία του αέρα και θρεπτικά συστατικά από σταγόνες βροχής. Τα άνθη είναι χωνευτήρια, συνήθως ροζ ή ασπριδερό ροζ (ωστόσο, οι καλλιεργούμενες ποικιλίες σε θερμοκήπια μπορεί να έχουν και πορτοκαλί, κίτρινα ή κόκκινα άνθη), και έχουν 20–30 πέταλα.

Το πουρνάρι (*Ilex*), ή Σαμοδίβσκη πικροδάφνη, ονομάζεται επίσης *Ilex*, είναι ένα αιθαλές ακανθώδες θάμνο που συνήθως φτάνει σε ύψος έως και 3 μ., αλλά συχνά αποκτά το μέγεθος και τη μορφή ενός δέντρου, ύψους 10–12 μ. Το λατινικό του όνομα *Ilex* προέρχεται από τη «αιθαλή δρυς» (*Quercus ilex*). Σχετίζεται με τα δάση δάφνης που κάποτε κάλυπταν την περιοχή της Μεσογείου.

Το φυτό είναι σκίοφιλο και απαντάται κυρίως σε υγρά και σκιερά δάση ανατολικής οξιάς, κυρίως στις υποτροπικές και στη μεταβατική προς εύκρατη μεσογειακές ζώνες. Στη Βουλγαρία απαντάται κυρίως στα δάση του όρους Στράντζα και δυτικά στην περιοχή του Μάλκο Τάρνοβο στα καταφύγια «Βιτάνοβο» και «Σρεντόκα», αλλά και στα Ροδόπη, τη Σρέντνα Γκόρα, τη Στράντζα και το Μπελασίτσα· συνολικά είναι ένα μάλλον σπάνιο φυτό. Το *Ilex* αγαπά επίσης τον ήλιο. Μερικές από τις ποικίλες μορφές του απαιτούν περισσότερο φως. Προτιμά υγρά εδάφη. Αναπαράγεται με μεγάλη δυσκολία – τόσο από σπόρους όσο και από μοσχεύματα. Αυτός ίσως είναι ο λόγος που το *Ilex* είναι ένα τόσο σπάνιο και πολύτιμο είδος.

Το πουρνάρι (*Ilex aquifolium*) είναι γνωστό για τα ελκυστικά αιθαλή φύλλα του και τα φωτεινά κόκκινα φρούτα του, που το καθιστούν δημοφιλή επιλογή για κήπους και τοπιοτεχνία. Πολύ συχνά, κομμένα κλαδιά πουρναριού χρησιμοποιούνται στην ανθοκομία για χριστουγεννιάτικες διακοσμήσεις, στεφάνια ή όμορφα καλάθια και μπουκέτα, σε συνδυασμό με άλλα φυτά. Ωστόσο, δεν γνωρίζουν όλοι ότι είναι αγαπημένη τροφή των ελαφιών, που τους αρέσει να μασάνε τα τρυφερά φύλλα των κάτω κλαδιών.

Ενδιαφέρον είναι ότι, σε δασικές συνθήκες, το πουρνάρι έχει αναπτύξει έναν μοναδικό μηχανισμό άμυνας για να προστατευτεί από τα πεινασμένα ελάφια. Όταν τα φύλλα του χριστουγεννιάτικου φυτού τρώγονται από ελάφια, το δέντρο ανταποκρίνεται παράγοντας ακανθώδη φύλλα στα κάτω κλαδιά, τα οποία είναι λιγότερο εύγευστα για τα δασικά ζώα. Αυτό επιτρέπει στο δέντρο να συνεχίσει να αναπτύσσεται ακόμη και υπό συνεχή απειλή από φυτοφάγα.

Τα μυτερά φύλλα που αρχίζουν να αναπτύσσονται ως απάντηση στο αυξημένο ενδιαφέρον από τα ελάφια είναι πολύ πιο σκληρά από τα λεία, γυαλιστερά φύλλα που παράγουν τα δέντρα πουρναριού υπό κανονικές συνθήκες. Τα μυτερά φύλλα είναι επίσης λιγότερο θρεπτικά από τα κανονικά φύλλα, πράγμα που σημαίνει ότι τα ελάφια είναι λιγότερο πιθανό να τα φάνε.

Ο μηχανισμός άμυνας στο πουρνάρι είναι επίσης αποτελεσματικός έναντι εντόμων και παθογόνων, και είναι ένα εκπληκτικό παράδειγμα του πώς τα φυτά έχουν εξελιχθεί για να προσαρμοστούν στο περιβάλλον τους.

Στη φαρμακολογία, χρησιμοποιούνται τα φύλλα του φυτού. Περιέχουν αλκαλοειδή και θεοβρωμίνη και έχουν καθαρτική δράση και εφίδρωση, πυρετοκαταστατική δράση στην πλευρίτιδα, την οστρακιά, τον τύφο και την ιλαρά, και διουρητική δράση – στην ασκίτη, την ουρική αρθρίτιδα και τον ρευματισμό. Η εφαρμογή